

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Náhrada škody na zdraví a otázka příčinné souvislosti

Příčinná souvislost představuje jeden ze základních předpokladů občanskoprávní odpovědnosti za škodu, na jejímž prokázání závisí úspěch ve věci ve sporech o náhradu škody. Ve sporech týkajících se náhrady škody na zdraví dostává otázka příčinné souvislosti určitý nový rozměr a to z hlediska složitosti prokázání spojitosti mezi protiprávním jednáním, neboli postupem „non lege artis“ a škodou na zdraví. Pojdme se společně podívat na základy tematiky příčinné souvislosti ve sporech o náhradu škody na zdraví a usnesení Ústavního soudu v dané věci.

Mezi protiprávním úkonem a škodou musí existovat vztah příčiny a následku[1], což samo o sobě v řízení o náhradu škody není vždy jednoduché prokázat. Ve sporech o náhradu škody na zdraví, v případech postupu non lege artis a následnou škodou na zdraví, která se může projevit až za několik měsíců, bude v mnoha případech nalézání vztahu příčiny a následku opravdu složité. Již z laického hlediska, když si uvědomíme složitost a komplexnost lidského organismu, jakožto celku, v němž probíhá v každém okamžiku množství biologických procesů, jenž jsou navzájem propojené, bude nalézání bezpečně prokázané příčinné souvislosti i přes zřejmý non lege artis postup komplikované.

Nestačí pouhá pravděpodobnost příčinné souvislosti či okolnosti nasvědčující její existenci[2]. Požadavek bezpečně prokázat příčinnou souvislost ve vztahu ke škodě na zdraví judikoval již několikrát Nejvyšší soud České republiky, například na počátku devadesátých let v Rozsudku ze dne 27. 9. 1990[3] ...*příčinná souvislost mezi zaviněným protiprávním jednáním žalovaného a vznikem škody na zdraví musí být bezpečně prokázána; nestačí tu pouhá pravděpodobnost...* nebo v Usnesení ze dne 25. 11. 2003[4] ...*příčinná souvislost mezi léčebným postupem, který nebyl lege artis, a škodou na zdraví pacienta - jako jedna ze základních podmínek odpovědnosti za škodu - musí být najisto postavena, a že na straně žalující je důkazní břemeno o tvrzené příčinné souvislosti, takže v případě jeho neunesení stíhají žalující stranu nepříznivé procesní následky, spočívající v tom, že žalobě nemůže být vyhověno.*

Otázka příčinné souvislosti mezi určitým protiprávním úkonem a konkrétní škodou je otázkou skutkovou; soud zjišťuje její existenci[5], kdy podstatnou roli při zajišťování odborných podkladů pro rozhodnutí soudu o existenci či neexistenci příčinné souvislosti ve sporech o náhradu škody na zdraví má postavení soudních znalců z příslušných oborů lékařské vědy. Jak jsme již uvedli výše, složitost lidského organismu a časové prodlevy mezi non lege artis postupem a následnou škodou na zdraví mohou být v horizontu týdnů či měsíců. Tato skutková situace poté velice stěžuje bezpečné prokázání příčinné souvislosti a jejího postavení najisto, přičemž častokrát ani znalecké posudky z příslušných oborů lékařské vědy výslovně neuvádějí prokázání příčinné souvislosti na pomyslných 100 %. A proto velmi často v situacích prokázání postupu non lege artis, dochází v samotném procesní fázi k neúspěchu ve věci pro nepostavení příčinné souvislosti najisto.

V českém právním prostředí se během roku 2008 objevil odborný názor Ústavního soudu[6], ve kterém nad rámec meritorního rozhodnutí napadeného rozhodnutí byly vysloveny myšlenky na změnu v přístupu požadavku prokazování příčinné souvislosti ve sporech o náhradu škody na zdraví. Autor si dovoluje u tohoto rozhodnutí citovat rozsáhlejší pasáže:

"Jak již bylo uvedeno, nalézací soud sice shledal protiprávnost jednání ošetřující lékařky, avšak neshledal "žádnou příčinnou souvislost" mezi tímto jednáním a smrtí pacientky. V odůvodnění k tomu uvedl, že "nestačí pouhá pravděpodobnost příčinné souvislosti či okolnosti nasvědčující její existenci; příčinnou souvislost je nutno vždy prokázat" Zde citované poukazuje na již autorem výše uvedené, kdy mnohé případy při prokázání non lege artis postupu, následně končí neúspěchem ve věci pro nepostavení příčinné souvislosti najisto.

Závěry nalézacího soudu stran "stoprocentního" prokázání objektivní příčinné souvislosti se jeví Ústavnímu soudu jako nereálné, neboť nedosažitelné a neudržitelné. Určovat v lékařských postupech jednoduchý vztah příčiny a následku je samo o sobě velmi obtížné. Podstatou lékařství je vlastně vstupovat do celého řetězce příčin a následků, do procesů, které probíhají v lidském těle, a vnějším zásahem tyto procesy ovlivňovat, měnit jejich směr, působení atd. Zásah lékaře tak vlastně sám o sobě mění "přirozený běh věcí" v lidském těle, zasahuje do komplexních vztahů příčin a následků. Zmíněná složitost biologických procesů v lidském těle, jenž opět stěžují prokazování příčinné souvislosti ve sporech o náhradu škody na zdraví.

Vzhledem k tomu, že pojem příčinná souvislost není právními předpisy v České republice nijak definován, což ostatně zdůraznil ve svém rozsudku i nalézací soud, **nic nebrání judikatuře českých soudů, aby požadavek "stoprocentně" prokazované příčinné souvislosti přehodnotila a přijala adekvátnější a realističtější výklad "způsobení škody", který by vyrovnával slabší postavení poškozených.** Ve své podstatě určitý požadavek nebo odborný názor na změnu postupu obecných soudů v těchto specifických sporech, jenž ve svém základě s ohledem na výše uvedené odstavce jsou spory natolik komplexně složitými, že požadavek na přehodnocení prokazování příčinné souvislosti je vhodným tématem pro odbornou diskusi.

Budeme - li si přát hledat jiné pohledy na otázku příčinné souvislosti, musíme za hranice naší republiky. Velice zajímavý pohled na věc přináší úprava common law, jenž hovoří o institutech „loss of chance“ „loss of expectation“.

O institutech common law se zmínil v uvedeném rozhodnutí již Ústavní soud: *Ostatně z toho důvodu právní řády common law opustily v těchto případech požadavek (pravděpodobného) prokázání kauzálního nexu a vytvořily doktrínu tzv. "ztráty šance" či "ztráty očekávání" (loss of chance, loss of expectation), podle níž soud poměřuje či odhaduje (estimate) pravděpodobnost dosažení určitých šancí, pokud by byl zvolen určitý postup, a reflektuje tyto šance, zda jsou vyšší nebo nižší než ty, které by bylo možno očekávat při nenarušeném či řádném chodu věcí.* Tyto instituty jsou jistě inspirací a především podkladem pro odbornou diskusi na dané téma pro české právní prostředí. Inspiraci může hledat i v dalších jurisdikcích, především v Německu a ve Švýcarsku, popř. v „principech evropského odpovědnostního práva“.

V několika větách a odstavcích jsme si pouze nastínili obsáhlou a složitou otázku příčinné souvislosti ve sporech o náhradu škody na zdraví z hlediska odborného názoru Ústavního soudu nad rámcem meritorního rozhodnutí ve věci. Témata zahraničních úprav jsme si na daný prostor článku pouze pojmenovali. Uvidíme, zda se v našem právním prostředí objeví další zajímavé rozhodnutí ze soudních síní na téma příčinné souvislosti ve sporech o náhradu škody na zdraví.

Zbyněk Drobiš

-
- [1] Jiří Švestka, Jiří Spáčil, Marta Škárová, Milan Hulmák, a kolektiv, Občanský zákoník I, II, 2. vydání, 2009, s. 1205 - 1206
- [2] Jiří Švestka, Jiří Spáčil, Marta Škárová, Milan Hulmák, a kolektiv, Občanský zákoník I, II, 2. vydání, 2009, s. 1205 - 1206
- [3] Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 9. 1990, sp. zn.: 1 Cz 59/90
- [4] Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25. 11. 2003, sp. zn.: 25 Cdo 168/2003
- [5] Jiří Švestka, Jiří Spáčil, Marta Škárová, Milan Hulmák, a kolektiv, Občanský zákoník I, II, 2. vydání, 2009, s. 1205 - 1206
- [6] Usnesení Ústavního soudu ze dne 12. 8. 2008, sp. zn.: I. Ús 1919/08

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)